

Oamk Journal

Oulun ammattikorkeakoulun julkaisuja

Tämä on alkuperäisen julkaisun rinnakkaistallenne. Rinnakkaistallenne saattaa erota alkuperäisestä sivutukseltaan ja painoasultaan.

This is an electronic reprint of the original publication. This version may differ from the original in pagination and typographic detail.

Käytä viittauksessa alkuperäistä lähdettä/Please cite the original version:

Viljamaa, S., Keskitalo, N., Rautio, T., Pietikäinen, A., Kälviäinen, T. & Xiong, E. 2022. Arvokas tutkimuksellinen kehittämistyö hankkeessa ei saa jäädä näkymättömiin. Oamk Journal 192/2022. <http://urn.fi/urn:nbn:fi-fe2022110965043>

Arvokas tutkimuksellinen kehittämistyö hankkeessa ei saa jäädä näkymättömiin

8.12.2022 - Viljamaa Sanna, Keskitalo Nina, Rautio Tarja, Pietikäinen Anne, Kälviäinen Terhi, Xiong Essi

Tutkimuksellinen kehittämistyö ja tulosten levittäminen ovat oleellinen osa hanketyötä. Aktiivisella tulosten levittämisellä työ tehdään näkyväksi, saadaan aikaan mielenkiintoisia keskusteluja muiden saman aiheen parissa työskentelevien toimijoiden kanssa ja mikä tärkeintä, tuloksia tuodaan näkyväksi myös hankkeen kohderyhmälle.

Oulun ammattikorkeakoulu (Oamk) on yksi Kotona Asumista Rohkeasti ja Itsenäisesti Teknologian Avulla -hankkeen (KARITA) osatoteuttajista. [KARITA-hanke](#) on osa sosiaali- ja terveystieteiden ministeriön Kotona asumisen teknologiat ikäihmisille (KATI)- ohjelmaa. Terveystieteiden ja hyvinvoinnin laitoksen (THL) koordinoimassa KATI-ohjelmassa kehitetään ja otetaan käyttöön kotona asumista tukevaa teknologiaa [1]

Oamkin osatoteutus on toteuttanut intensiivisesti tutkimuksellista kehittämistyötä KARITA-hankkeessa. Koko hankekonsortion höydyksi on tuotettu kattavaa, arvokasta ja työelämälähtöistä tietoa. Hankkeessa on kerätty tietoa eri menetelmin iäkkäiden henkilöiden kotona asumista tukevien palveluiden parissa työskentelevien ammattilaisten ja asiakkaiden näkökulmasta.

Kotiin tuotavien palveluiden johdolta ja esihenkilöstöltä on kerätty haastattelulla ja kyselytutkimuksella tietoa teknologian hyödyntämiseen liittyvästä eettisyydestä, asiakasosallisuudesta ja tiedolla johtamisesta. Ikääntyvien parissa työskentelevän henkilöstön eettistä osaamista kotona asumista tukevien teknologioiden käyttöönoton yhteydessä on kartoitettu YAMK-opinnäytetyönä toteutettavassa kyselyssä. Kotona asumista tukevien palveluiden piirissä olevilta asiakkailta tietoa on kerätty asiakaslähtöisellä tarvekartoituksella, joka toteutettiin yksilöhaastatteluina ja ryhmäkeskusteluina.

Selvitys- ja kartoitustyötä sekä tutkimuksellista tiedonkeruuta on tehty hanketiimin kesken ja yhteistyössä Oulun yliopiston asiantuntijoiden kanssa. Hanketyö mahdollistaa tutkimuksellisen kehittämistyön toteuttamisen ja hankkeen verkostojen sekä kohderyhmän osallistamisen muun muassa tiedon keruuseen ja tutkimusten pilotointiin. Lisäksi hankkeen verkostojen ansiosta pystymme jakamaan tietoa ja työmme tuloksia laajasti ympäri Suomea ja hyödyntämään tietoa tulevaisuuden kehittämistarpeiden ideoinnissa.

Monipuolista näkyvyyttä tutkimuksellisen kehittämistyön tuloksille

Hankesuunnitelman mukaisesti jokainen osatoteuttaja viestii tavoitteiden saavuttamisesta, toteuttamisesta ja omien työpakettiensa tuloksista. Oamkin osatoteutuksen hanketyöryhmä on aktiivisesti viestinyt hankkeen teemoista ja toteutettavista tehtävistä ylläpitämässään [blogissa](#) sekä [kirjoittamalla Oamk Journaliin](#).

Olemme olleet hankkeessa aktiivisesti mukana myös eri tapahtumissa. Oulun kaupungin hanketyöntekijöiden kanssa osallistuimme 17.–18.9.2022 Oulun seniorimessuille (kuva 1), ja siellä projektikoordinaattorimme **Tarja Rautio** ja **Anne Pietikäinen** kertoivat asiakaslähtöisen tarvekartoituksen tuloksista.

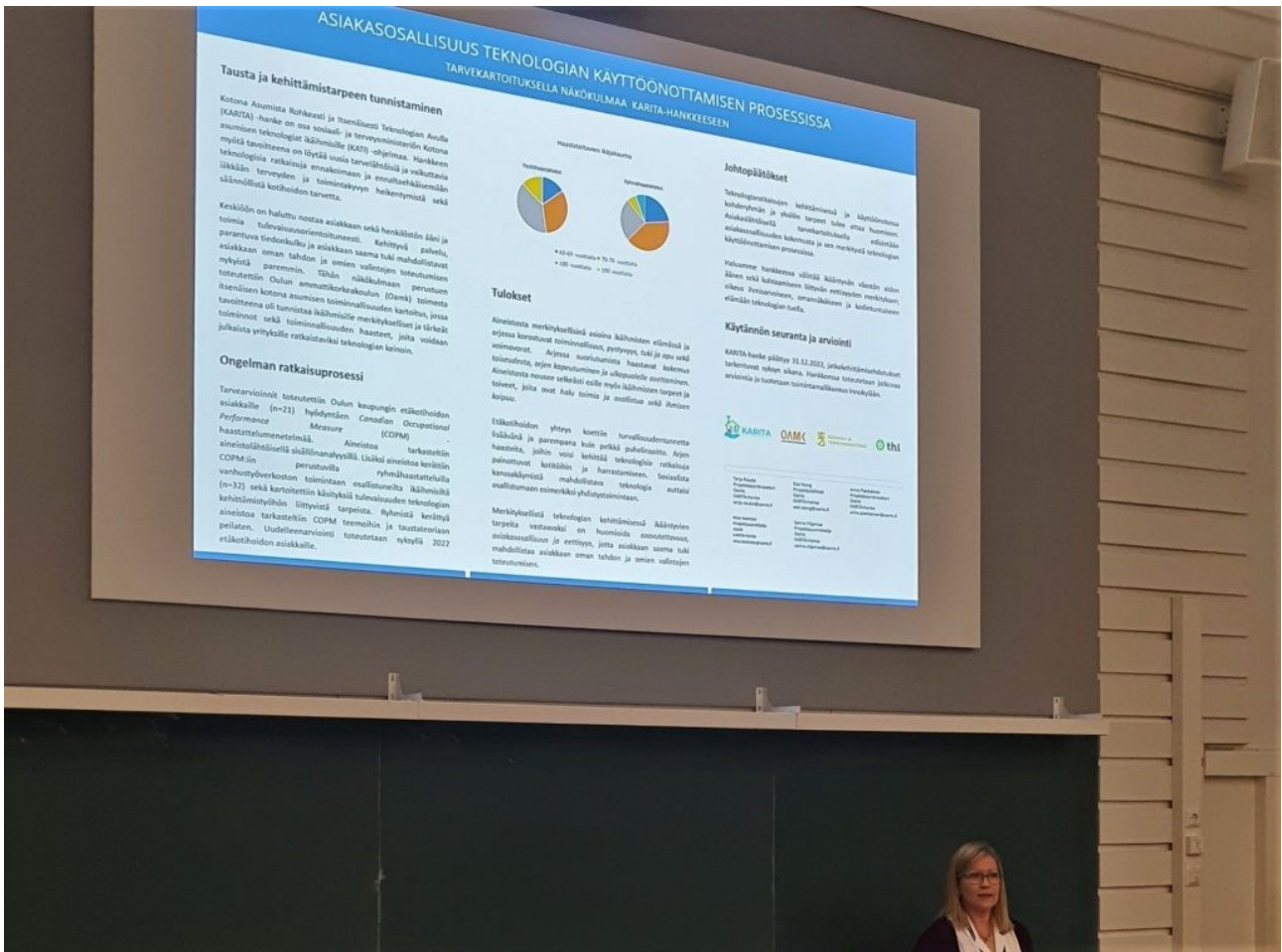
KUVA 1. Oamk ja Oulun kaupunki näytteilleasettajina Oulun seniorimessuilla (kuva: Tarja Rautio).

Messujen aikana noin 160 asiakasta kävi katselemassa tai tutustumassa arjen teknologisiin ratkaisuihin. Pääosa tutustujista oli ikäihmisiä ja iäkkäistä kotona asuvista vanhemmistaan huolissaan olevia läheisiä. Erityisesti kiinnostusta herättivät turvallisuutta lisäävät teknologiset ratkaisut, mutta myös terveyden mittaaminen ennaltaehkäisevästä näkökulmasta.

Messuilla keskusteltiin tarvekartoituksesta nousseista teemoista muun muassa järjestö- ja koulutustoimijoiden kanssa. Ikäihmisten yksinäisyys, etäseurannan eettisyys, kulttuuritoiminta ja sitä kautta ratkaisujen saavutettavuus ikäihmisten arjessa olivat yhteisiä teemoja, jotka mietityttävät ja huolettavat. Messuilta kertyi mukaan tietoa olemassa olevista palveluista, kuten [Digijelppari](#), [Kotikummit](#) ja [Avustaja.fi](#), joista etenkin ikäihmiset saavat tukea arjen toimintojen haasteisiin.

Tarja Rautio osallistui myös 22.9.2022 Oulussa järjestettyyn XVII Kansalliseen hoitotieteelliseen konferenssiin ePosteri-esityksellään ”Asiakasosallisuus teknologian käyttöönottamisen prosessissa – tarvekartoituksella näkökulmaa KARITA-hankkeeseen” (kuva 2). Konferenssi oli suunnattu tutkijoille, opettajille, johtajille, kliinisessä työssä toimiville, opiskelijoille ja sidosryhmille. Hoitotieteen päivien teemana oli ”Hoitotieteellinen

näyttö ja osaaminen käyttöön”. Teemassa korostui näyttöön perustuva terveydenhuolto asiakkaan, hoitotyön, koulutuksen ja johtamisen näkökulmista.

KUVA 2. Tarja Raution ePoster-esitys Hoitotieteellisessä konferenssissa (kuva: Tarja Rautio)

Tarjan ePoster-esitys (kuva 3) sujui hyvin, ja kuulijoita paikalla oli kymmenkunta.

Esityksen jälkeen hänelle esitettiin myös muutamia kysymyksiä tarvekartoituksen tuloksiin liittyen.

ASIAKASOSALLISUUS TEKNOLOGIAN KÄYTTÖÖNOTTAMISEN PROSESSISSA

TARVEKARTOITUKSELLA NÄKÖKULMAA KARITA-HANKKEESEEN

Tausta ja kehittämistarpeen tunnistaminen

Kotona Asumista Rohkeasti ja Itsenäisesti Teknologian Avulla (KARITA) -hanke on osa sosiaali- ja terveysministeriön Kotona asumisen teknologiat ikäihmisille (KATI) -ohjelmaa. Hankkeen myötä tavoitteena on löytää uusia tarvelähtöisiä ja vaikuttavia teknologisia ratkaisuja ennakoidaan ja ennaltaehkäisemään iäkkään terveyden ja toimintakyvyn heikentymistä sekä säännöllistä kotihoidon tarvetta.

Keskioon on haluttu nostaa asiakkaan sekä henkilöstön ääni ja toimia tulevaisuusorientoituneesti. Kehittyvä palvelu, parantuva tiedonkulku ja asiakkaan saama tuki mahdollistavat asiakkaan oman tahdon ja omien valintojen toteutumisen nykyistä paremmin. Tähän näkökulmaan perustuen toteutettiin Oulun ammattikorkeakoulun (Oamk) toimesta itsenäisen kotona asumisen toiminnallisuuden kartoitus, jossa tavoitteena oli tunnistaa ikäihmisille merkittävät ja tärkeät toiminnot sekä toiminnallisuuden haasteet, joita voidaan julkaista yrityksille ratkaistaviksi teknologian keinoin.

Ongelman ratkaisuprosessi

Tarvearvioinnit toteutettiin Oulun kaupungin etäkotihoidon asiakkaille (n=21) hyödyntäen *Canadian Occupational Performance Measure* (COPM) -haastattelumenetelmää. Aineistoa tarkasteltiin aineistolähtöisellä sisällönanalyysillä. Lisäksi aineistoa kerättiin COPM:iin perustuvilla ryhmähaastattelulla vanhustyöverkoston toimintaan osallistuneilta ikäihmisiltä (n=32) sekä kartoitettiin käsityksiä tulevaisuuden teknologian kehittämistyöhön liittyvistä tarpeista. Ryhmissä kerättyä aineistoa tarkasteltiin COPM teemoihin ja taustateoriaan peilaten. Uudelleenarviointi toteutetaan syksyllä 2022 etäkotihoidon asiakkaille.

Haastateltavien ikäjakautuma

Tulokset

Aineistosta merkittävimpinä asioina ikäihmisten elämässä ja arjessa korostuvat *toiminnallisuus, pystyvyys, tuki ja apu sekä voimavarat*. Arjessa suoriutumista haastavat *kokemus toiseudesta, arjen kapetuminen ja ulkopuolelle asettaminen*. Aineistosta nousee selkeästi esille myös ikäihmisten tarpeet ja toiveet, joita ovat *halu toimia ja osallistua sekä ihmisen kaipuu*.

Etäkotihoidon yhteys koettiin turvallisuudentunnetta lisäävänä ja parempana kuin pelkkä puhelinsolito. Arjen haasteita, joihin voisi kehittää teknologisia ratkaisuja painottuvat kotitöihin ja harrastamiseen. Sosiaalista kanssakäymistä mahdollistava teknologia auttaisi osallistumaan esimerkiksi yhdistystoimintaan.

Merkittävistä teknologian kehittämisessä ikääntyvien tarpeita vastaavaksi on huomioida *saavutettavuus, asiakasosallisuus ja eettisyys*, jotta asiakkaan saama tuki mahdollistaa asiakkaan oman tahdon ja omien valintojen toteutumisen.

Johtopäätökset

Teknologiaratkaisujen kehittämisessä ja käyttöönotossa kohderyhmän ja yksilön tarpeet tulee ottaa huomioon. Asiakaslähtöisellä tarvekartoituksella edistetään asiakasosallisuuden kokemusta ja sen merkitystä teknologian käyttöönoton prosessissa.

Haluamme hankkeessa välittää ikääntyvän väestön aidon äänen sekä kohtaamiseen liittyvän eettisyyden merkityksen; oikeus ihmisarvoiseen, omannäköiseen ja kodintuntuiseen elämään teknologian tuella.

Käytännön seuranta ja arviointi

KARITA-hanke päättyy 31.12.2022, jatkokehittämissuositukset tarkentuvat syksyn aikana. Hankkeesta toteutetaan jatkuvaa arviointia ja tuotetaan toimintamallikuvaus Innokylään.

Tarja Rautio Projektikoordinaattori Oamk KARITA-hanke tarja.rautio@oamk.fi	Essi Xiong Projektipäällikkö Oamk KARITA-hanke essi.xiong@oamk.fi	Anne Penttinen Projektikoordinaattori Oamk KARITA-hanke anne.penttinen@oamk.fi
Nina Kesikallio Projektituottaja Oamk KARITA-hanke nina.kesikallio@oamk.fi	Sanna Viljamaa Projektituottaja Oamk KARITA-hanke sanna.viljamaa@oamk.fi	

KUVA 3. ePosterin (kuva: Tarja Rautio).

Konferenssiin osallistuminen ja ePosterin esittäminen mahdollisti hankkeessa toteutetun tutkimuksellisen kehittämistyön tuloksista keskustelemisen paikan päällä olevien kuulijoiden kanssa ja antoi heille mahdollisuuden tarkentavien kysymysten esittämiseen. Konferenssin luennoilla ja työpajoissa tarjoutui mahdollisuus myös kuulla muista ajankohtaisista aiheista ja tutkimuksista. Uutta oppia ja uutta tietoa voidaan jakaa hanketiimille ja hyödyntää omassa hanketyössä. Konferenssiin osallistumisen kautta tehdään tunnetuksi myös omaa organisaatiota ja itseä alan tutkimuskentällä. Lisäksi ePosterin esittäminen antaa hyvää esiintymiskokemusta.

Tapahtumiin osallistumisen lisäksi suunnittelemme parhaillaan tilaisuuksia kolmannen sektorin järjestötoiminnan ikäihmisten kerhotoimintaan, eli pääsemme kertomaan ja keskustelemaan asiakasnäkökulman tuloksista ikäihmisten kanssa. Tutkimuksellisen kartoituksen ohessa olemme keränneet tietoa kotona asumista tukevan teknologian kehittämistarpeista asiakkaiden näkökulmasta. Yhteistyössä KARITA-hankkeen Oulun seudun muiden osatoteuttajien [Oulun kaupungin](#) ja [FinCCHTA:n](#) kanssa pohdimme, miten voisimme viedä tätä tietoa eteenpäin yrityksille.

Joulukuussa järjestämme yhteistyössä Oulun kaupugin ja FinCCHTAn kanssa loppuseminaarin, jossa tiivistämme hanketyömme tärkeimmät aikaansaannokset. Loppuseminaaria markkinoimme laajasti alueen yhteistyökumppaneille ja sidosryhmille, teknologiayrityksille, hyvinvointialueen päättäjille ja työntekijöille sekä eri oppilaitosten opiskelijoille. Puoli päivää kestävä, hybridinä järjestettävä loppuseminaari antaa hyvän kanavan koota aiheesta kiinnostuneet asian ääreen ja lisätä hankkeesta saatujen tulosten ja tuotosten näkyvyyttä.

Sanna Viljamaa

projektisuunnittelija

Oulun ammattikorkeakoulu, Sosiaali- ja terveysalan yksikkö KARITA-hankkeen projektisuunnittelija

Nina Keskitalo

projektisuunnittelija

Oulun ammattikorkeakoulu, Sosiaali- ja terveysalan yksikkö KARITA-hankkeen projektisuunnittelija

Tarja Rautio

projektikoordinaattori

Oulun ammattikorkeakoulu, Sosiaali- ja terveysalan yksikkö KARITA-hankkeen projektikoordinaattori

Anne Pietikäinen

lehtori

Oulun ammattikorkeakoulu, Sosiaali- ja terveysalan yksikkö KARITA-hankkeen projektikoordinaattori

Terhi Kälviäinen

projektisuunnittelija

Oulun ammattikorkeakoulu, Sosiaali- ja terveysalan yksikkö KARITA-hankkeen projektisuunnittelija

Essi Xiong

lehtori

Oulun ammattikorkeakoulu, Sosiaali- ja terveysalan yksikkö KARITA-hankkeen Oamkin osatoteutuksen projektipäällikkö

Kotona Asumista Rohkeasti ja Itsenäisesti Teknologian Avulla -hanke (KARITA)

Kotona Asumista Rohkeasti ja Itsenäisesti Teknologian Avulla -hanke (KARITA) on osa sosiaali- ja terveysministeriön Kotona asumisen teknologiat ikäihmisille (KATI) -ohjelmaa. KATI-ohjelma toteutetaan alueellisilla hankkeilla vuosina 2021–2022.

Oulun ammattikorkeakoulu on yksi KARITA-hankkeen osatoteuttajista. KARITA-hanketta hallinnoi Etelä-Karjalan sosiaali- ja terveystieteiden keskus (Eksote). Muita osatoteuttajia ovat Oulun kaupunki, LAB-ammattikorkeakoulu sekä Kansallinen HTA-koordinaatioyksikkö (FinCCHTA).

KARITA-hankkeessa on tarkoituksena etsiä uusia vaikuttavia teknologisia ratkaisuja muun muassa digitaalisten palvelujen, tekoälyn sekä robotiikan kokeilujen kautta. KARITA-hankkeen päätavoitteena on vähentää sote-palvelujen tarvetta ikäihmisten palveluissa teknologiaa hyödyntäen ja siirtää säännöllisten palvelujen tarvetta. Teknologian avulla etsitään kotona asumisen tueksi ratkaisuja, jotka hyödyntävät kotihoidon asiakasta, hänen perhettään ja sosiaali- ja terveysalan ammattilaista.

Hankkeen tuottamalla tiedolla voidaan tukea niiden kuntalaisten ja heidän perheidensä kotona asumista, jotka eivät ole säännöllisen palvelun piirissä, mutta riski palveluiden tarpeesta on kohonnut. [2]

Oulun ammattikorkeakoulun roolina KARITA-hankkeessa on tarkastella, miten asiakasosallisuus ja eettisyys näyttäytyvät ikääntyneiden kotiin vietävien palvelujen kehittämisessä ja teknologian hyödyntämisessä kotona asumisen tukena. Oamk koordinoi eettisen toiminnan arviointia ja toteuttaa asiakaslähtöisen tarvekartoituksen, jolla edistetään asiakasosallisuutta.

Lähteet

[1] Innokylä. 2021. Kotona asumisen teknologiat ikäihmiselle (KATI) -ohjelma. Hakupäivä 27.10.2022. <https://innokyla.fi/fi/kokonaisuus/kotona-asumisen-teknologiat-ikaihmisille-kati-ohjelma>

[2] Innokylä. 2021. Eksoten KARITA-hanke. Hakupäivä 27.10.2022. <https://innokyla.fi/fi/kokonaisuus/eksoten-karita-hanke>

METATIEDOT

Tyyppi: Blogi

Julkaisija: Oulun ammattikorkeakoulu

Julkaisunumero: 192/2022

Julkaisuvuosi: 2022

Tekijätiedot: Viljamaa Sanna, Keskitalo Nina, Rautio Tarja, Pietikäinen Anne, Kälviäinen Terhi, Xiong Essi

Oikeudet: [CC BY-SA 4.0](#)

Kieli: suomi

Pysyvä osoite: <http://urn.fi/urn:nbn:fi-fe2022110965043>

Tiivistelmä: Blogitekstissä tuodaan esille hanketyössä toteutettavan tutkimuksellisen kehittämistyön ja siitä viestimisen tärkeys. Oulun ammattikorkeakoulun osatoteutus tuottaa KARITA-hankkeeseen tutkimuksellisen kehittämistyön menetelmin kattavaa, arvokasta ja työelämälähtöistä tietoa. Aktiivinen tulosten levittäminen on osa hankesuunnitelmaa. Tuloksia levitetään monipuolisesti muun muassa osallistumalla erilaisiin tapahtumiin, kirjoittamalla julkaisuja ja järjestämällä loppuseminaari. Tulosten levittämisellä työ tehdään näkyväksi, saadaan aikaan keskusteluja muiden toimijoiden kanssa ja tuodaan tulokset näkyväksi hankkeen kohderyhmälle eli ikääntyneille.